

NHỮNG THÀNH TỰU CHỦ YẾU VÀ KINH NGHIỆM TỪ CẢI CÁCH DOANH NGHIỆP NHÀ NƯỚC TRUNG QUỐC

★ GS, TS TRƯƠNG KIẾN CƯƠNG

★ GS, TS PHAN KIM NGA

Viện Chủ nghĩa Mác, Viện Hàn lâm Khoa học Xã hội Trung Quốc

● **Tóm tắt:** Trong bối cảnh hiện đại hóa nền kinh tế xã hội chủ nghĩa Trung Quốc, việc cải cách doanh nghiệp nhà nước đóng vai trò chiến lược trong thúc đẩy phát triển kinh tế bền vững và nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia. Trung Quốc đã đạt được nhiều thành tựu quan trọng trong tối ưu hóa cơ cấu kinh tế, nâng cao năng lực quản trị, đổi mới khoa học - công nghệ và phát huy hiệu quả doanh nghiệp nhà nước. Bài viết làm rõ thực trạng, định hướng cải cách và đề xuất các nhiệm vụ trọng tâm nhằm nâng cao hiệu quả hoạt động và củng cố vai trò chiến lược của doanh nghiệp nhà nước trong giai đoạn phát triển mới.

● **Tóm tắt:** cải cách doanh nghiệp nhà nước, Trung Quốc.

1. Mở đầu

Doanh nghiệp nhà nước là nền tảng vật chất và chính trị quan trọng của chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc, là trụ cột vững chắc cho sự lãnh đạo của Đảng và sự phát triển đất nước. Do đó, đòi hỏi phải kiên trì củng cố, tối ưu hóa và phát triển doanh nghiệp nhà nước. Tổng Bí thư Đảng Cộng sản Trung Quốc Tập Cận Bình đã chỉ rõ: “Dưới sự lãnh đạo của Đảng Cộng sản Trung Quốc và chế độ xã hội chủ nghĩa của chúng ta, doanh nghiệp nhà nước và kinh tế nhà nước phải không ngừng phát triển lớn mạnh. Đây là điều không còn nghi ngờ gì nữa”⁽¹⁾.

Trong những năm gần đây, Trung Quốc không ngừng cải cách doanh nghiệp nhà nước, triển khai nhiều biện pháp và bước đi quan trọng nhằm thúc đẩy tiến trình đổi mới này. Từ năm

2020, Trung Quốc bắt đầu thực thi “Kế hoạch hành động ba năm về cải cách doanh nghiệp nhà nước (2020-2022), qua đó đạt được những kết quả quan trọng, góp phần củng cố, nâng cao hiệu quả và mở rộng quy mô của khu vực doanh nghiệp nhà nước, đồng thời khẳng định vai trò then chốt của khu vực này trong những giai đoạn phát triển có tính bước ngoặt.

Tháng 7-2023, Trung Quốc khởi động “Kế hoạch hành động đầy mạnh và tăng cường cải cách doanh nghiệp nhà nước”, tập trung vào việc nâng cao năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp. Sự phát triển của doanh nghiệp nhà nước là yếu tố then chốt để củng cố vị thế thống lĩnh của chế độ công hữu, địa vị và năng lực lãnh đạo của Đảng Cộng sản, cũng như sự vượt trội của chế độ xã hội chủ nghĩa. Điều đó đòi

hội phải tổng kết một cách khoa học những kinh nghiệm và bài học rút ra từ quá trình cải cách doanh nghiệp nhà nước; làm rõ hơn vị trí, chức năng của từng loại hình doanh nghiệp nhà nước; đồng thời đẩy nhanh việc tối ưu hóa cơ cấu kinh tế, qua đó không ngừng thúc đẩy nền kinh tế Trung Quốc phát triển theo hướng chất lượng cao.

2. Nội dung

2.1. Những thành tựu chủ yếu của cải cách doanh nghiệp nhà nước Trung Quốc

Kể từ khi thực hiện “Kế hoạch hành động ba năm cải cách doanh nghiệp nhà nước”, mô hình phát triển của các doanh nghiệp nhà nước đã có sự chuyển đổi sâu sắc, với cơ chế vận hành năng động hơn, cơ cấu kinh tế nhà nước được tối ưu hóa, hệ thống giám sát tài sản nhà nước được củng cố và hoàn thiện hơn. Nhìn chung, cải cách doanh nghiệp nhà nước của Trung Quốc đã đạt được những kết quả đáng kể, thể hiện ở các khía cạnh sau:

Thứ nhất, việc thúc đẩy cải cách cơ chế kinh doanh theo hướng thị trường hóa của doanh nghiệp nhà nước đã làm gia tăng sức mạnh của doanh nghiệp, hiệu quả hoạt động liên tục được nâng cao. Đặc biệt, việc củng cố vai trò của doanh nghiệp nhà nước đã đạt bước đột phá mang tính lịch sử. Cải cách, cổ phần hóa được thực hiện hiệu quả và đạt kết quả toàn diện, đồng thời lần đầu tiên xác định và phân loại rõ chức năng của các doanh nghiệp nhà nước cấp trung ương. Các dịch vụ xã hội do doanh nghiệp nhà nước cung cấp cùng những vấn đề tồn đọng từ trước đã được giải quyết triệt để. Việc áp dụng chế độ nhiệm kỳ và quản lý theo hợp đồng đối với đội ngũ cán bộ quản lý được triển khai phù hợp. Các doanh nghiệp sở hữu hỗn hợp hiện chiếm hơn 70% tổng số công ty con của các doanh nghiệp nhà nước cấp trung ương.

Thứ hai, cơ cấu kinh tế nhà nước chuyển dịch theo hướng tối ưu hóa, hiệu quả phân bổ vốn nhà nước được nâng cao rõ rệt. Quá trình tái cơ cấu mang tính chiến lược và việc sáp nhập theo hướng chuyên môn hóa tiếp tục được triển khai sâu rộng. Quá trình tái cấu trúc chiến lược của bảy doanh nghiệp nhà nước trung ương thuộc bốn nhóm được thúc đẩy thông qua các phương pháp tiếp cận định hướng thị trường. Tám doanh nghiệp nhà nước trung ương mới được thành lập hoặc mua lại cùng hơn 30 dự án trọng điểm trong các doanh nghiệp nhà nước trung ương đã được điều phối và thúc đẩy triển khai. Doanh thu của các lĩnh vực liên quan đến an ninh quốc gia và sinh kế của người dân chiếm hơn 70% tổng doanh thu của các doanh nghiệp nhà nước trung ương. Tốc độ phát triển của các ngành công nghiệp chiến lược mới nổi được đẩy nhanh. Các dự án tái thiết cơ sở công nghiệp được triển khai, chú trọng đầu tư vào lĩnh vực công nghệ thông tin, trí tuệ nhân tạo, năng lượng mới, vật liệu mới, công nghệ sinh học và bảo vệ môi trường. Các ngành công nghiệp sản xuất công nghệ cao, bao gồm hàng không vũ trụ, đường sắt, kỹ thuật hàng hải, thiết bị thông minh và sản xuất chip, tiếp tục được thúc đẩy mạnh mẽ. Từ năm 2020-2024, đầu tư của các doanh nghiệp nhà nước trung ương vào các ngành công nghiệp chiến lược mới nổi đã tăng trưởng với tốc độ trung bình hằng năm trên 20% (đạt 2,7 nghìn tỷ nhân dân tệ vào năm 2024, tăng 21,8% so với cùng kỳ năm 2023).

Thứ ba, thể chế giám sát nguồn vốn nhà nước ngày càng được hoàn thiện, hình thành mô hình giám sát mới, vừa phù hợp với vai trò lãnh đạo tập trung, thống nhất của Đảng, vừa hài hòa với thể chế kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa. Giữ vững vị trí chủ thể của chế độ công hữu và vai trò chủ đạo của kinh tế nhà nước, kiên trì phương hướng cải cách kinh tế thị trường xã hội chủ

nghĩa; lấy việc giải phóng và phát triển lực lượng sản xuất làm trung tâm; tuân thủ quy luật kinh tế thị trường và quy luật phát triển doanh nghiệp để đi sâu cải cách doanh nghiệp nhà nước, thúc đẩy doanh nghiệp nhà nước hòa nhập sâu vào kinh tế thị trường, không ngừng củng cố vai trò của doanh nghiệp nhà nước, đồng thời hoàn thiện chế độ kinh tế cơ bản xã hội chủ nghĩa.

Thứ tư, năng lực cạnh tranh và vai trò của doanh nghiệp nhà nước không ngừng được tăng cường. Xuất phát từ sứ mệnh và nhiệm vụ mà thời đại mới và chặng đường mới đặt ra, tiến trình cải cách doanh nghiệp nhà nước tập trung vào việc tăng cường năng lực cạnh tranh cốt lõi và phát huy vai trò chủ đạo của khu vực này. Qua đó, đã đạt được “ba thành tựu nổi bật”, đó là: nâng cao vai trò và chức năng phục vụ chiến lược quốc gia của doanh nghiệp nhà nước; thúc đẩy doanh nghiệp nhà nước thực sự vận hành theo cơ chế thị trường; và đẩy nhanh xây dựng doanh nghiệp tầm cỡ thế giới, bồi dưỡng các doanh nghiệp “chuyên - tinh - đặc - mới”⁽²⁾.

2.2. Kinh nghiệm từ cải cách doanh nghiệp nhà nước Trung Quốc

Trong quá trình thực tiễn cải cách doanh nghiệp nhà nước thời kỳ mới, Trung Quốc đã tích lũy được những kinh nghiệm quý báu, được kiên trì vận dụng và không ngừng hoàn thiện.

Thứ nhất, cải cách doanh nghiệp nhà nước phải luôn đặt dưới sự lãnh đạo của Đảng. Sự lãnh đạo của Đảng phải xuyên suốt toàn bộ quá trình cải cách. Kiên trì và tăng cường sự lãnh đạo toàn diện của Đảng đối với doanh nghiệp nhà nước; kiên quyết ngăn chặn việc lấy danh nghĩa “đi sâu cải cách” để làm suy giảm vai trò lãnh đạo của Đảng; kiên quyết đấu tranh phản bác các quan điểm sai lầm, như vin vào việc “hội nhập quốc tế” để đối lập công tác xây dựng Đảng với hoạt động sản xuất, kinh doanh, từ đó phủ nhận vai

trò lãnh đạo và công tác xây dựng Đảng. Thúc đẩy sự gắn kết sâu giữa công tác xây dựng Đảng với cải cách và phát triển doanh nghiệp, tạo ra sự bảo đảm chính trị vững chắc cho mục tiêu làm mạnh, làm tốt, làm lớn doanh nghiệp nhà nước.

Thứ hai, cải cách doanh nghiệp nhà nước phải luôn kiên trì mục tiêu phục vụ lợi ích chung, đặt trong tổng thể sự nghiệp xây dựng và phát triển đất nước dưới sự lãnh đạo của Đảng và sự quản lý của Nhà nước. Quán triệt “*Kế sách trọng đại của Đảng và đất nước*”, tập trung vào các chức năng như: an ninh chiến lược, dẫn dắt công nghiệp, quốc kế dân sinh và dịch vụ công, từ đó hoạch định và thúc đẩy các nhiệm vụ cải cách; làm cho việc cải cách gắn bó chặt chẽ hơn nữa với nhu cầu phát triển và nguyện vọng của nhân dân, nhằm xây dựng nền công nghiệp hiện đại, xây dựng cục diện phát triển mới, duy trì an ninh kinh tế, an ninh ngành và an ninh quốc gia.

Thứ ba, cải cách doanh nghiệp nhà nước luôn kiên định mục tiêu kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa. Kiên định địa vị chủ thể của chế độ công hữu, kiên định vai trò chủ đạo của kinh tế nhà nước, kiên định phương hướng cải cách kinh tế thị trường xã hội chủ nghĩa; lấy việc giải phóng và phát triển lực lượng sản xuất làm trung tâm; tuân thủ quy luật kinh tế thị trường và quy luật phát triển doanh nghiệp để đẩy mạnh cải cách, thúc đẩy doanh nghiệp nhà nước hòa nhập sâu vào kinh tế thị trường; không ngừng củng cố vai trò của doanh nghiệp; đồng thời kiên trì và hoàn thiện chế độ kinh tế cơ bản xã hội chủ nghĩa.

Thứ tư, cải cách doanh nghiệp nhà nước luôn kiên trì lấy xây dựng thể chế làm trục chính. Cải cách doanh nghiệp nhà nước là nhằm xóa bỏ những thể chế, cơ chế cũ đang kìm hãm và hạn chế động lực phát triển của doanh nghiệp, đồng thời xây dựng thể chế, cơ chế mới để doanh nghiệp nhà nước thực hiện tốt hơn sứ mệnh mới

trong chặng đường mới. Doanh nghiệp nhà nước đẩy nhanh cải cách về cơ cấu quản trị, thể chế giám sát, cơ chế quản lý... để nâng cao sức cạnh tranh và năng lực dẫn dắt của thể chế. Không ngừng hoàn thiện mô hình quản trị doanh nghiệp hiện đại mang đặc sắc Trung Quốc, kiện toàn cơ chế thể hiện sự lãnh đạo của Đảng trong quản trị doanh nghiệp; đẩy mạnh cải cách cơ chế tiền lương, hoàn thiện cơ chế phân phối thu nhập theo hướng chính xác, quy phạm và hiệu quả hơn; kiện toàn thể chế giám sát tài sản nhà nước nhằm ngăn chặn thất thoát; xây dựng cơ chế phát huy tinh thần doanh nhân, khơi dậy mạnh mẽ tinh thần khởi nghiệp, dám nghĩ, dám làm, đổi mới sáng tạo. Thông qua xây dựng thể chế, củng cố và thể chế hóa các thành quả cải cách, tạo sự bảo đảm vững chắc cho sự phát triển lâu dài của doanh nghiệp nhà nước.

Thứ năm, cải cách doanh nghiệp nhà nước luôn kiên trì phương pháp luận về cải cách khoa học. Việc đẩy mạnh cải cách cần quán triệt yêu cầu “có thể đo lường, có thể kiểm tra, có thể nghiệm chứng, phải làm được việc”, đồng thời chú trọng tính hệ thống, tính tổng thể, tính phối hợp. Cần xây dựng tư duy hệ thống, thiết lập cơ chế tổ chức thúc đẩy mạnh mẽ và cơ chế triển khai công việc thiết thực, hiệu quả. Đồng thời, tập trung vào các điểm trọng yếu để đột phá, thúc đẩy cải cách theo hướng tích hợp hệ thống, phối hợp hiệu quả. Cải cách doanh nghiệp nhà nước nhất thiết phải xử lý tốt các mối quan hệ lớn như: phát triển và ổn định, hiệu quả và công bằng, đổi mới và giữ vững chính đạo, tăng trưởng và việc làm, tốc độ và chất lượng; kiên trì nguyên tắc “lấy nhân dân làm trung tâm”, “xây dựng cái mới trước, xóa bỏ cái cũ sau, tiến lên trong ổn định”.

2.3. Nhiệm vụ trọng tâm của cải cách doanh nghiệp nhà nước mới

Ngày 16-6-2023, Ban Chấp hành Trung ương

Đảng Cộng sản Trung Quốc và Quốc vụ viện đã ban hành “*Phương án hành động đẩy mạnh cải cách và phát triển doanh nghiệp nhà nước (2023–2025)*”. Đây là một quyết sách mang tính toàn cục và chiến lược, được đưa ra sau khi triển khai “*Kế hoạch hành động cải cách doanh nghiệp nhà nước trong ba năm*”, nhằm định hướng chặng đường trong thời kỳ mới.

Doanh nghiệp nhà nước giữ vai trò quan trọng, không thể thay thế trong tiến trình thúc đẩy toàn diện hiện đại hóa theo mô hình Trung Quốc; là nhân tố then chốt để thực hiện ý tưởng chiến lược quốc gia, ứng phó với biến động bên ngoài và những rủi ro, thách thức lớn. Lấy nhiệm vụ hiện đại hóa theo mô hình Trung Quốc làm trụ cột để thúc đẩy toàn diện sự phục hưng vĩ đại của dân tộc Trung Hoa; tập trung nâng cao năng lực cạnh tranh; thông qua đẩy mạnh cải cách, phát huy đầy đủ vai trò chủ đạo và vai trò trụ cột chiến lược của kinh tế nhà nước, thực hiện tốt sứ mệnh mà thời đại mới giao phó cho nguồn lực vốn nhà nước và doanh nghiệp nhà nước trong chặng đường phát triển mới.

Quá trình thực hiện đẩy mạnh cải cách tập trung vào hai nhiệm vụ chính sau:

Một là, nhiệm vụ chức năng - sứ mệnh. Mục tiêu của loại nhiệm vụ này là “*Tập trung đẩy mạnh cải cách chức năng nhằm phục vụ tốt hơn chiến lược quốc gia*”⁽³⁾. Cải cách chức năng bao gồm ba nội dung trọng tâm: (1) Hoàn thiện cơ chế đổi mới khoa học - công nghệ, nhằm đạt được tự chủ, tự cường khoa học - công nghệ ở trình độ cao. (2) Tối ưu hóa cơ cấu kinh tế nhà nước, thúc đẩy xây dựng công nghiệp hiện đại. (3) Bảo đảm các lĩnh vực trọng điểm, tạo chỗ dựa vững chắc cho an ninh chiến lược quốc gia.

Hai là, nhiệm vụ về thể chế - cơ chế. Mục tiêu của nhiệm vụ này là “*Tập trung xây dựng mô hình doanh nghiệp nhà nước hiện đại mới với*

phương thức phát triển mới, quản trị doanh nghiệp mới, cơ chế kinh doanh mới và cơ cấu mới” - gọi tắt là đặc trưng “bốn mới”. Việc xây dựng doanh nghiệp nhà nước hiện đại mang đặc trưng “bốn mới” chính là thúc đẩy cải cách sâu hơn về thể chế và cơ chế. Nhiệm vụ cải cách này bao gồm ba nội dung trọng tâm: (1) Lấy tối ưu hóa phân bổ nguồn lực làm trọng tâm để thúc đẩy cải cách, tăng cường mức độ tái cơ cấu, sáp nhập và tích hợp theo cơ chế thị trường. (2) Lấy nâng cao sức mạnh và hiệu quả làm trọng tâm để đẩy mạnh cải cách, hoàn thiện hơn nữa mô hình quản trị doanh nghiệp hiện đại mang đặc sắc Trung Quốc và vận hành theo cơ chế thị trường. (3) Tập trung việc hoàn thiện giám sát và dịch vụ để đi sâu cải cách, tiếp tục kiện toàn thể chế giám sát tài sản nhà nước lấy quản lý vốn làm chủ.

Hiện nay, Trung Quốc đang tích cực thực hiện cải cách theo chiều sâu, bám sát “hai nhiệm vụ”, nhằm phát huy hơn nữa vai trò của nguồn vốn nhà nước và doanh nghiệp nhà nước trong quá trình xây dựng nền công nghiệp hiện đại và hình thành cục diện phát triển mới.

Thứ nhất, tăng cường năng lực dẫn dắt công nghiệp để đẩy mạnh cải cách, thúc đẩy quá trình công nghiệp hóa, hiện đại hóa. Tập trung phát triển các ngành chiến lược mới mang tính tiên phong; tăng cường đầu tư vào các lĩnh vực như: công nghệ thông tin thế hệ mới, trí tuệ nhân tạo, năng lượng mới, vật liệu mới, công nghệ sinh học, bảo vệ môi trường. Đẩy nhanh khắc phục những hạn chế, thiếu hụt trong các lĩnh vực then chốt như: mạch tích hợp, máy công cụ cơ bản, thúc đẩy phát triển các ngành công nghiệp hỗ trợ. Chuyển dịch các ngành công nghiệp truyền thống theo hướng số hóa, thông minh hóa và xanh hóa; tăng cường vai trò hỗ trợ và dẫn dắt nhằm bảo đảm chuỗi công nghiệp vận hành thông suốt. Thúc đẩy tái cơ cấu chiến lược và sáp nhập theo

hướng chuyên môn hóa, phát huy lợi thế của các doanh nghiệp trụ cột. Cùng cố nền tảng, bổ sung công nghệ, tối ưu hóa và nâng cao hiệu quả hoạt động, đồng thời tăng cường sức mạnh liên kết các chuỗi công nghiệp. Xây dựng chuỗi đổi mới gắn với chuỗi công nghiệp, nhanh chóng đạt được tự chủ và khả năng kiểm soát ở các lĩnh vực, các khâu trọng yếu, nâng cao động lực nội sinh của quá trình tuần hoàn sản xuất - kinh tế trong nước.

Thứ hai, nâng cao năng lực đổi mới sáng tạo khoa học - công nghệ nhằm phát huy hiệu quả vai trò quan trọng của doanh nghiệp nhà nước trong huy động tổng lực kiểu mới. Đẩy nhanh nghiên cứu, đột phá khoa học - công nghệ mang tính sáng tạo và tính dẫn dắt. Cùng cố địa vị chủ thể đổi mới khoa học - công nghệ của doanh nghiệp; tăng cường nghiên cứu công nghệ cơ bản, cấp thiết, tiên tiến và đột phá; nâng cao năng lực nghiên cứu cơ bản và nghiên cứu ứng dụng. Bên cạnh đó, nâng cao hiệu quả đầu tư và kết quả ứng dụng thực tiễn. Xây dựng hệ thống đổi mới khoa học - công nghệ lấy hiệu quả thực tiễn làm mục tiêu, tăng cường sự gắn kết giữa sản xuất, học thuật và nghiên cứu do doanh nghiệp dẫn dắt. Đồng thời, xây dựng thêm các liên minh đổi mới nhằm nâng cao hiệu quả hợp tác. Hoàn thiện cơ chế đánh giá nhân tài khoa học - công nghệ và đề ra giải pháp khuyến khích sáng tạo; trao cho các chuyên gia đầu ngành quyền quyết định lớn hơn về lộ trình kỹ thuật và quyền sử dụng kinh phí; thiết lập cơ chế phân chia lợi ích hiệu quả từ thành quả khoa học - công nghệ, qua đó phát huy tối đa năng lực đổi mới, sáng tạo của đội ngũ này.

Thứ ba, nâng cao năng lực bảo đảm an ninh, an toàn để tiến hành cải cách theo chiều sâu. Tăng cường vai trò nền tảng trong bảo đảm các nguồn năng lượng và tài nguyên quan trọng; thúc đẩy thăm dò trong nước, gia tăng trữ lượng

và sản lượng các nguồn năng lượng, khoáng sản chiến lược; mở rộng năng lực sản xuất than chất lượng cao; xây dựng hệ thống điện mới; nâng cao năng lực tự chủ về giống cây trồng và khả năng kiểm soát nguồn cung lương thực từ nước ngoài. Tăng cường xây dựng kết cấu hạ tầng trọng yếu; đẩy mạnh đầu tư vào xây dựng hạ tầng mới như: mạng thông tin, mạng lưới điện, đường ống chủ đạo; đẩy nhanh xây dựng các tuyến vận tải huyết mạch và các đầu mối chiến lược quan trọng. Kiên quyết giữ vững “làn ranh đỏ”, không để xảy ra rủi ro nghiêm trọng.

Thứ tư, đẩy mạnh cải cách, xây dựng doanh nghiệp nhà nước hiện đại kiểu mới, hoàn thiện mô hình quản trị doanh nghiệp hiện đại mang đặc sắc Trung Quốc. Nâng cao trình độ hiện đại hóa quản trị của doanh nghiệp nhà nước; bảo đảm sự lãnh đạo của Đảng xuyên suốt quá trình quản trị; tối ưu hóa danh mục các vấn đề kinh doanh và quản lý trọng yếu để đảng ủy, ban lãnh đạo nghiên cứu, thảo luận. Xây dựng chế độ trách nhiệm kinh doanh kiểu mới trong khuôn khổ chế độ doanh nghiệp hiện đại đặc sắc Trung Quốc. Áp dụng rộng rãi các cơ chế quản lý nhân sự như: cạnh tranh trong bổ nhiệm cán bộ quản lý; sắp xếp lại hoặc chuyển đổi vị trí đối với những nhân sự có hiệu quả công việc thấp và buộc thôi việc đối với người không đáp ứng yêu cầu. Kiện toàn cơ chế phân phối thu nhập chính xác, linh hoạt, quy phạm và hiệu quả hơn. Hoàn thiện chế độ tiền lương cho nhân tài chủ chốt, có lợi thế cạnh tranh trên thị trường; ưu tiên phân phối thu nhập cho các vị trí trọng yếu ở cơ sở và các vị trí tuyến đầu có tính chất công việc nặng nhọc, nguy hiểm, hoặc có đóng góp nổi bật.

Thứ năm, xây dựng môi trường cạnh tranh công bằng, phát huy hiệu quả vai trò chủ đạo và vị thế trụ cột chiến lược của kinh tế nhà nước. Hoàn thiện thể chế giám sát tài sản nhà nước,

phát huy lợi thế chuyên môn hóa, hệ thống hóa, pháp trị hóa; nâng cao mức độ tin học hóa công tác giám sát; phát huy tốt hơn chức năng của các công ty đầu tư, sử dụng vốn nhà nước. Đi sâu cải cách cơ chế hạch toán và đánh giá phân loại doanh nghiệp nhà nước. Hoàn thiện việc xác định và phân loại doanh nghiệp, thiết lập hệ thống chỉ tiêu đánh giá mang tính mục tiêu và cá biệt hóa; đồng thời hoàn thiện danh mục nghiệp vụ công ích, đi sâu cải cách cơ chế đánh giá và phân loại, cùng với việc xây dựng cơ chế bù đắp phù hợp dựa trên hạch toán nghiệp vụ.

Thứ sáu, chú trọng nâng cao hiệu quả hoạt động, khả năng cạnh tranh và năng lực tạo ra giá trị của doanh nghiệp nhà nước. Kiên định nhiệm vụ trọng tâm là nâng cao năm giá trị cốt lõi: giá trị gia tăng, giá trị chức năng, giá trị kinh tế gia tăng, tỷ trọng doanh thu và giá trị gia tăng của ngành chiến lược mới nổi, giá trị thương hiệu. Đẩy mạnh cải tạo và nâng cấp các ngành truyền thống bằng công nghệ số và công nghệ xanh; thực hiện đồng bộ đổi mới thiết bị, cải tiến kỹ thuật, nâng cấp công nghệ; đẩy mạnh phát triển trí tuệ nhân tạo; đổi mới các mô hình sản xuất, quản lý, marketing và tái cấu trúc quy trình; đẩy nhanh quá trình chuyển đổi theo hướng cao cấp hóa, thông minh hóa, xanh hóa; không ngừng nâng cao hiệu quả hoạt động, năng lực đổi mới và năng lực quản lý của doanh nghiệp nhà nước.

Thứ bảy, cải cách nhằm hướng tới mục tiêu nâng cao tính an toàn của chuỗi công nghiệp và chuỗi cung ứng, nâng cao năng lực của doanh nghiệp nhà nước. An toàn của chuỗi công nghiệp và chuỗi cung ứng liên quan trực tiếp đến an toàn ngành, đến quốc kế dân sinh và an ninh quốc gia, do đó, cần xây dựng chuỗi công nghiệp và chuỗi cung ứng có khả năng tự chủ, kiểm soát. Doanh nghiệp nhà nước phải thực sự gánh vác trách nhiệm bảo vệ an toàn công nghiệp, tập trung giải

quyết các điểm nghẽn trong hệ thống công nghiệp của Trung Quốc, không ngừng nâng cao năng lực bảo đảm và hỗ trợ. Chú trọng phát triển chuỗi công nghiệp trọng điểm chất lượng cao của ngành chế tạo; tập trung đáp ứng nhu cầu cấp bách trong các lĩnh vực hàng không vũ trụ, mạch tích hợp, máy công cụ cơ bản, công nghệ sinh học; thúc đẩy vững chắc các dự án nghiên cứu công nghệ thiết bị trọng điểm; khắc phục tình trạng “yếu nền tảng, thiếu cốt lõi” trong hệ thống công nghiệp của Trung Quốc.

Thứ tám, đi sâu cải cách nhằm nâng cao năng lực phục vụ nhu cầu chiến lược quốc gia, thúc đẩy thực hiện “ba tập trung” đối với vốn nhà nước. Nguồn vốn nhà nước và doanh nghiệp nhà nước là lực lượng chủ yếu và là sự bảo đảm căn bản để phục vụ nhu cầu chiến lược quốc gia. Đẩy nhanh việc thực hiện “ba tập trung” chính là yêu cầu nội tại để vốn nhà nước và doanh nghiệp nhà nước trở nên lớn mạnh hơn; đồng thời là con đường tất yếu để tăng cường chức năng cốt lõi và nâng cao năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp. Việc thúc đẩy tối ưu hóa và điều chỉnh cơ cấu kinh tế nhà nước chính là “liên tục thúc đẩy vốn nhà nước tập trung vào các ngành và lĩnh vực trọng yếu liên quan đến an ninh quốc gia và mạch máu kinh tế quốc dân; tập trung vào các lĩnh vực công ích liên quan đến quốc kế dân sinh, năng lực ứng phó khẩn cấp; tập trung vào các ngành chiến lược mới nổi mang tính tiên phong”⁽⁴⁾. Cần tiếp tục làm rõ vị trí, chức năng của các loại hình doanh nghiệp nhà nước, hoàn thiện quản lý ngành nghề chủ lực; dựa trên lợi thế so sánh để thúc đẩy tái cơ cấu chiến lược và sáp nhập chuyên môn hóa; thúc đẩy khai thác giá trị tài sản hiện có và xử lý tài sản kém hiệu quả hoặc không hiệu quả. Nâng cao chất lượng phân bổ và sử dụng vốn nhà nước, đặc biệt trong thực hiện vai trò dẫn dắt đổi mới khoa học - công

nghệ, bảo đảm an ninh kinh tế quốc gia, thực hiện các công trình chiến lược trọng đại và phục vụ nhu cầu chiến lược quốc gia.

3. Kết luận

Cải cách doanh nghiệp nhà nước là chiến lược mang tính hệ thống, toàn diện, lâu dài, song cũng có nhiều thách thức. Vận dụng tư tưởng Tập Cận Bình về chủ nghĩa xã hội đặc sắc Trung Quốc trong thời đại mới, việc kiên định, không dao động trong thúc đẩy cải cách doanh nghiệp nhà nước là yêu cầu cấp thiết để thực hiện tốt hơn sứ mệnh trong thời đại mới và chặng đường mới, qua đó đóng góp quan trọng vào công cuộc xây dựng toàn diện quốc gia xã hội chủ nghĩa hiện đại □

Ngày nhận bài: 25-8-2025; Ngày bình duyệt: 19-11-2025; Ngày duyệt đăng: 27-11-2025.

Email tác giả: hoan_cbxh@yahoo.com.vn

(1) Tập Cận Bình: *Các tác phẩm kinh tế chọn lọc*, t.1, Nxb Văn hiến Trung ương, Bắc Kinh, 2025, tr.194.

(2) Chuyên: Chuyên môn hóa - Doanh nghiệp tập trung vào một lĩnh vực cốt lõi, có năng lực nghề nghiệp sâu; Tinh: Tinh tế hóa - Quản lý và sản xuất chất lượng cao, hiệu quả, hệ thống hóa; Đặc: Đặc sắc hóa - Sản phẩm/dịch vụ có nét riêng, thương hiệu, giá trị độc đáo; Mới: Đổi mới hóa - Đổi mới liên tục, sở hữu công nghệ/công nghệ đặc thù, có tiềm năng phát triển.

(3) Đảng ủy Ủy ban Quản lý và Giám sát tài sản nhà nước của Hội đồng Nhà nước: *Thực hiện sâu rộng các hành động cải cách, cải tiến sâu rộng doanh nghiệp nhà nước*, Tạp chí *Cầu Thị* số 19, 2023.

(4) Đảng ủy Ủy ban Quản lý và Giám sát tài sản nhà nước của Hội đồng Nhà nước: “Đi sâu hơn nữa việc cải cách tài sản nhà nước và doanh nghiệp nhà nước để hỗ trợ chiến lược vững chắc cho quá trình hiện đại hóa kiểu Trung Quốc”, Tạp chí *Cầu thị*, Số 1, 2025.